Förvaltningsutskottet

Regeringens årsberättelse 2017

Till revisionsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens årsberättelse 2017 (B 11/2018 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för utlåtande till revisionsutskottet. Tidsfrist: 27.9.2018.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- polisdirektör Stefan Gerkman, inrikesministeriet
- ledande expert Tiina Pelkonen, inrikesministeriet
- strategichef Ari Evwaraye, inrikesministeriet.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- justitieministeriet
- finansministeriet
- undervisnings- och kulturministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet
- Polisstyrelsen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

1. Inledning

Förvaltningsutskottet har för varje uttalande som det medverkat till bedömt om uttalandet bör stå kvar i berättelsen. Det finns olika skäl till att ett uttalande föreslås stå kvar. Bland annat kan det bero på att ett lagförslag bereds med anledning att uttalandet, att de åtgärder som förutsätts i uttalandet fortfarande pågår eller ännu inte inletts, att effekten av de åtgärder som vidtagits på grund av uttalandet måste följas upp och vid behov särskilt bedömas eller att uttalandet av något annat skäl fortfarande är aktuellt.

2. Uttalanden som kan strykas

Biometriska kännetecken

RP 25/2005 rd — RSv 92/2006 rd Förvaltningsutskottet

> Den 19 juni 2006 förutsatte riksdagen att regeringen startar beredningen av en allmän lagstiftning om skydd för personuppgifter i fråga om biometriska kännetecken och användningen av dem.

Av regeringens årsberättelse framgår att EU:s allmänna dataskyddsförordning, som började tillämpas den 25 maj 2018, innefattar grundläggande bestämmelser om särskilda kategorier av personuppgifter och om behandlingen av sådana personuppgifter. Biometriska kännetecken hör till denna typ av personuppgifter. Artikel 9 om behandling av särskilda kategorier av personuppgifter gäller biometriska kännetecken i de fall där kännetecknen entydigt identifierar en fysisk person. I artikel 4 definieras dessutom vad som avses med biometriska uppgifter.

Avsikten är att genom nationell lagstiftning komplettera förordningens bestämmelser om särskilda kategorier av personuppgifter och behandlingen av sådana personuppgifter. Förvaltningsutskottet behandlar som bäst regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som kompletterar EU:s allmänna dataskyddsförordning (RP 9/2018 rd) och kommer att lämna ett betänkande i ärendet. Utskottet har begärt ett nytt utlåtande i ärendet av grundlagsutskottet.

Förvaltningsutskottet anser att uttalandet inte längre behöver stå kvar utan kan strykas.

3. Uttalanden som inte kan strykas

Utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård

RP 90/2005 rd — RSv 94/2006 rd Förvaltningsutskottet

> Den 5 september 2006 förutsatte riksdagen att regeringen utreder möjligheterna att tillsammans med social- och hälsovården och polisen driva på en utveckling av verksamheten på tillnyktringsstationerna och annan akut missbrukarvård.

Frågor i anknytning till droger och missbrukarvård, inklusive lagstiftning och styrning, hör till social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde. Syftet med uttalandet är att minska polisens roll i fasttagandet, transporten och tagandet i förvar av berusade och att stärka social- och hälsovårdsaktörernas roll.

Utskottet påpekar att ärendet har framskridit mycket långsamt trots att riksdagen gjorde uttalandet för mer än tio år sedan. Målen för uppdraget har inte nåtts, så uttalandet behövs fortfarande och kan inte strykas.

Ändringar i lagen om hemkommun och socialvårdslagen

RP 101/2010 rd — RSv 261/2010 rd Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsatte den 13 december 2010 att regeringen 1) noga bevakar hur reformen påverkar bland annat kostnadsfördelningen mellan kommunerna och 2) utreder alla aspekter kring hemkommunen för personer som bor självständigt och omfattas av öppenvården och i förekommande fall tar itu med att bereda ändringar i lagstiftningen.

Enligt en utredning gjord av Institutet för hälsa och välfärd 2013 hade 207 personer med stöd av 16 a § i 1982 års socialvårdslag sökt rätt att få tjänster i en annan kommun, medan 84 personer med stöd av 3 a § i lagen om hemkommun sökt rätt att byta hemkommun till den kommun där han eller hon faktiskt befinner sig. Sammanlagt hade 291 personer sökt ändring. När en person byter hemkommun med stöd av någon av de nämnda bestämmelserna har den tidigare hemkommunen fortsatt ansvaret för kostnaderna för den familjevård, anstaltsvård och boendeservice som personen får. Enligt kommunernas svar på enkäten från Institutet för hälsa och välfärd har inte särskilt många personer flyttat, och de lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2011 hade inga betydande ekonomiska eller andra konsekvenser för kommunerna, med vissa undantag.

Regeringen lämnade i mars 2017 riksdagen en proposition om landskaps- och vårdreformen (RP 15/2017 rd). I propositionen ingår ett förslag till lag om ordnande av social- och hälsovård. I motiven till 55 § i lagförslaget sägs att byte av hemkommun och påföljande överföring av ansvaret för att ordna tjänster har inte skett i så stor omfattning och ändringarnas inverkan på den kommunala ekonomin har inte heller varit särskilt betydande. I motiven sägs dessutom att överföringen av kostnadsansvaret kommer att få mindre betydelse när ansvaret för att ordna tjänster och kostnadsansvaret övergår till ett större befolkningsunderlag efter reformen. Att kostnadsansvaret blir kvar hos den tidigare hemkommunen har också visat sig vara betungande rent administrativt.

Förvaltningsutskottet menar att uttalandet fortfarande behövs, eftersom riksdagsbehandlingen av lagförslagen i RP 15/2017 rd fortfarande pågår.

En långsiktig uppgifts-, resurs-och finansieringsplan för polisen och bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn

RP 224/2010 rd — RSv 371/2010 rd Förvaltningsutskottet

> 1. Riksdagen förutsatte att regeringen utarbetar en uppdaterad långsiktig uppgifts-, resurs- och finansieringsplan för polisen och att det görs ett åtagande att efterleva den. 2. Riksdagen förutsatte att regeringen noga ger akt på hur bestämmelserna om en polismans rätt till nödvärn fungerar och i förekommande fall vidtar åtgärder för att ändra lagstiftningen.

Trots förberedande åtgärder och strävanden har regeringen, utifrån de uppgifter utskottet har tillgång till, inte gjort upp en sådan plan som uttalandet förutsätter, så regeringen har till denna del inte realiserat uttalandets intentioner. Förvaltningsutskottet införde i sitt betänkande om redogörelsen för den inre säkerheten ett krav på att polisens resurser höjs till den tidigare nivån, det vill säga 7 850 årsverken, fram till 2025. Trots betänkandets (FvUB 5/2017 rd — RSk 8/2017

rd — SRR 5/2016 rd) ställningstagande menar utskottet att uttalandet i riksdagens svar RSv 371/ 2010 rd fortfarande behövs.

Totalrevideringen av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet

RP 66/2012 rd — RSv 216/2013 rd Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsatte den 16 december 2013 att regeringen snarast möjligt påbörjar en totalrevidering av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet och att man i samband därmed också beaktar det slutliga innehållet i den nya dataskyddslagstiftning som är under beredning i EU och vilka krav den ställer på den nationella lagstiftningen. Avseende ska dessutom fästas vid de anmärkningar beträffande lagens struktur och innehåll som framgår av förvaltningsutskottets betänkande FvUB 26/2013 rd och vid behovet att utveckla tillsynen över polisens register. På samma gång ska även bestämmelserna i lagen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet justeras.

Inrikesministeriet startade den 28 januari 2016 ett projekt för beredning av förslag till totalrevidering av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Den 28 oktober 2016 tillsatte inrikesministeriet dessutom ett projekt för justering av lagstiftningen om behandling av personuppgifter vid gränsbevakningsväsendet. EU:s dataskyddsförordning, som började tillämpas den 25 maj 2018, och dataskyddsdirektiv, utfärdades den 27 april 2016. Genom projekten genomförs de lagändringar som EU:s reviderade dataskyddslagstiftning förutsätter och bedöms behovet av andra lagändringar.

Enligt uppgift till förvaltningsutskottet kommer regeringen att lämna propositionerna till riksdagen under höstsessionen 2018. Uttalandet måste stå kvar tills de planerade lagförslagen har slutbehandlats i riksdagen.

Behandlingen av personuppgifter i polisens verksamhet

RP 57/2013 rd — RSv 79/2014 rd Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att förvaltningsutskottet före utgången av 2015 får en heltäckande utredning 1) om vilka åtgärder som har vidtagits i synnerhet i fråga om informationssystemet för misstänkta men också i fråga om polisens andra personregister, för att säkerställa att informationssystemen inte innehåller felaktigheter och att behandlingen av personuppgifter i alla avseenden sker i enlighet med lag och även i övrigt på ett korrekt sätt samt 2) om vilka åtgärder som har vidtagits för att utveckla styrningen och övervakningen av personregistren och av behandlingen av personuppgifter och utbildningen i anslutning till dem.

Inrikesministeriet gav förvaltningsutskottet en utredning i ärendet den 26 oktober 2016. Polisstyrelsen utfärdade den 30 mars 2016 en reviderad anvisning om datasystemet för misstänkta. Syftet med anvisningen är att på riksnivå styra användningen av datasystemet för misstänkta, harmonisera rutinerna och ge användarna tolkningsanvisningar om förfaringssätten för datainnehåll och

grunderna för inmatningar. Avsikten är dessutom att förtydliga tillsynen över datainnehållet i datasystemet. Anvisningen uppdaterades den 22 mars 2017.

Förvaltningsutskottet menar att uttalandet behövs åtminstone fram till dess att den lagstiftning om polisens behandling av personuppgifter som avses i föregående punkt har godkänts av riksdagen.

Ändring av lagen om penninginsamlingar

RP 6/2014 rd — RSv 69/2014 rd Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att en utredning av behovet att se över lagstiftningen om penninginsamlingar görs skyndsamt och att utredningen tar ställning till olika möjligheter att anordna penninginsamlingar, inbegripet ett system med anmälan, och behandlar lagreformen även med avseende på behovet att utveckla och reglera gräsrotsfinansiering. Utredningen ska också beakta behovet av effektiv övervakning av penninginsamlingar och gå in på frågan hur det ska garanteras att en penninginsamling är tillförlitlig och att pengarna går till laglig verksamhet.

Inrikesministeriet startade i augusti 2016 ett projekt för revidering av lagen om penninginsamlingar. Uppgiften var att bedöma nuläget för och utvecklingspunkterna i penningsinsamlingsverksamheten samt utreda alternativa sätt att göra penninginsamling smidigare samtidigt som man håller fast vid penningsinsamlingslagens mål att förhindra oredlig verksamhet i samband med penninginsamlingar. Projektet hade ett bredare perspektiv på de offentliga samfundens roll i att anordna penninginsamlingar. Regeringen har för avsikt att lämna riksdagen en proposition med förslag till lag om penninginsamlingar i början av höstsessionen 2018. Enligt inrikesministeriet ger det nämnda uttalandet av riksdagen inte anledning till vidare åtgärder.

Förvaltningsutskottet anser att uttalandet fortfarande behövs, eftersom propositionen i ärendet ännu inte har lämnats till riksdagen. Det går alltså inte att i det här sammanhanget bedöma om de åtgärder som uttalandet lett till är tillräckliga.

Lagstiftningen om vittnesskyddsprogram

RP 65/2014 rd — RSv 248/2014 rd Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt skrider till åtgärder för att revidera lagstiftningen om vittnesskyddsprogram så att information som med hjälp av tekniska anordningar, metoder eller programvaror inhämtats under övervakning av den skyddades bostad och dess närområde i så stor utsträckning som möjligt ska kunna utnyttjas för förhindrande också av andra brott än sådana som riktar sig mot den skyddade och vid förundersökningen av sådana brott samt under hela straffprocessen.

Vid inrikesministeriet pågår ett lagstiftningsprojekt för en totalrevidering av lagstiftningen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. I det sammanhanget är det enligt uppgift ändamålsenligt att också bedöma om uppgifter i register över vittnesskyddsprogram kan utnytt-

jas för förhindrande också av andra brott än sådana som riktar sig mot den skyddade och vid förundersökningen av sådana brott samt under hela straffprocessen.

Förvaltningsutskottet anser att uttalandet fortfarande behövs. Sakkunniga har understrukit att den lagstiftning som avses i uttalandet behövs.

Beredningen av reformprojekt som berör kommunerna

RP 268/2014 rd — RSv 348/2014 rd Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att stora och vittgående reformprojekt som berör kommunerna i fortsättningen blir föremål för en parlamentarisk beredning i genuint samarbete.

Parlamentariska uppföljningsgrupper har tillsatts för vård- och landskapsreformens första och andra fas (övriga uppgifter som överförs från staten och kommunerna till landskapen). Dessutom har en parlamentarisk grupp tillsatts för projektet Framtidens kommun. Gruppen har i uppgift att bereda riktlinjer om kommunernas framtida roller och ställning och därigenom lägga grunden för en långsiktig statlig kommunpolitik.

Utskottet anser att uttalandet fortfarande behövs.

Samarbete mellan myndigheterna för bedömningen av hot eller hotande gärning

RP 333/2014 rd — RSv 268/2014 rd Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen före utgången av 2017 lämnar förvaltningsutskottet en sådan skriftlig utredning som avses i 47 § 2 mom. i grundlagen om 1) hur myndigheter och andra aktörer med stöd av den nya lagstiftningen och oberoende av bestämmelserna om sekretess på eget initiativ till polisen har anmält uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning, 2) hur de anmälda uppgifterna har utnyttjats och verksamhetens effektivitet har förbättrats tack vare dem och 3) på vilket sätt olika former av samarbete mellan myndigheterna och dess effektivitet har utvecklats i och med reformen.

Social- och hälsovårdsministeriet konstaterar i regeringens berättelse att uppgifter om anmälningar som gjorts till polisen endast finns samlade hos polisen. Inrikesministeriet och social- och hälsovårdsministeriet strävar efter att i samarbete utveckla ett hotbedömningsverktyg för polisen för bedömning av hur farlig en person är. Utvecklingsarbetet är inte färdigt. När utredningen i samarbete med inrikesministeriet och undervisnings- och kulturministeriet är klar lämnas den till riksdagen.

Undervisnings- och kulturministeriet säger å sin sida i ett yttrande till utskottet att ministeriet inte har uppgifter om antalet anmälningar eller hur anmälningsskyldigheten har följts.

Syftet med uttalandet är att förbättra det praktiska myndighetssamarbetet genom effektivare informationsgång från social- och hälsovårdsmyndigheterna till polisen och från undervisnings-

och kulturväsendet till polisen. Utgångspunkten är att relevant information alltid ska förmedlas till polisen, om det är möjligt. Det förutsätter att de som har information är ansvarskännande och säkerställer att informationen löper. Förvaltningsutskottet har inte fått den i uttalandet förutsatta utredningen och inte heller någon utredning om orsaken till försummelsen. Uttalandet måste stå kvar i berättelsen.

Behovet av en översyn av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen

RP 348/2014 rd — RSv 334/2014 rd Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt bereder en totalrevidering av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen.

Inrikesministeriet tillsatte den 30 mars 2015 en arbetsgrupp med uppdraget att göra en förstudie om behovet av en översyn av lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006). Enligt uppgift kommer arbetsgruppens betänkande att gå ut på remiss under hösten 2018.

Uttalandet behövs fortfarande.

Statsrådets redogörelse om den inre säkerheten

SRR 5/2016 rd — RSk 8/2017 rd Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen 1) bättre än för närvarande säkerställer kapaciteten för de för den inre säkerheten centrala myndigheterna, dvs. polisen, Gränsbevakningsväsendet, räddningsväsendet, Nödcentralsverket, Tullen och Migrationsverket, och genom att bland annat väsentligt stärka dessa myndigheters finansiella bas ser till de att har de förutsättningar som krävs för att sköta sina lagfästa uppgifter, 2) säkerställer att också åklagarväsendet, domstolarna och Brottspåföljdsmyndigheten ges väsentligt bättre möjligheter att realisera straffansvar, 3) rättar till de brister och missförhållanden i anknytning till den inre säkerheten som framgår av förvaltningsutskottets betänkande FvUB 5/2017 rd och bygger upp beredskap för de hotfaktorer som nämns i betänkandet, satsar på utvecklingsobjekten och vidtar de andra åtgärder som tas upp i betänkandet, 4) tar förvaltningsutskottets betänkande FvUB 5/2017 rd till grund för riktlinjerna och åtgärderna i anknytning till den inre säkerheten och följer riktlinjerna i betänkandet också i arbetet med strategin för den inre säkerheten, 5) före utgången av 2020 ger förvaltningsutskottet en skriftlig rapport om de åtgärder som vidtagits med anledning av utskottets betänkande FvUB 5/2017 rd, och 6) före utgången av 2021 till riksdagen lämnar en ny övergripande redogörelse för den inre säkerheten och då redogör för lägesbilden för, hot mot och tillståndet för den inre säkerheten, medborgarnas upplevelse av säkerhet och kapaciteten och verksamhetsresultaten hos de myndigheter som har hand om den inre säkerheten, utvecklingsbehov och utmaningar i fråga om verksamheterna, utvecklingsåtgärder som krävs för att olika uppgifter ska kunna skötas ändamålsenligt samt för de mer långsiktiga ekonomiska resurserna och andra resurser som behövs för olika uppgifter.

Förvaltningsutskottet konstaterar med hänvisning till det som sägs i berättelsen att ärendet behandlar beredningen av redogörelsen om den inre säkerheten och i synnerhet beredningen av strategin för den inre säkerheten. Den allra första redogörelsen för den inre säkerheten har inte motsvarat de förväntningar som ställdes på den, vilket också kan utläsas av det omfattande uttalande av förvaltningsutskottet som ingår i betänkandet om redogörelsen. Redogörelsen nämner inte ens det uttalande av riksdagen som ligger till grund för hela redogörelsen, det vill säga det uttalande där riksdagen förutsätter att regeringen lämnar en specificerad redogörelse. Det väsentliga innehållet i redogörelsen är, avvikande från vad som sägs i riksdagens uttalande, att det efter att redogörelsen lämnats ska utarbetas en separat strategi för den inre säkerheten. Regeringens berättelse lägger ingen tonvikt vid förvaltningsutskottet betänkande om redogörelsen om den inre säkerheten. Tyngdpunkten läggs i stället på den nämnda strategin, trots att det uttalande som ingår i betänkandet förutsätter annat. Det uttalande som ingår i regeringens berättelse behövs fortfarande och förutsätter adekvata åtgärder. Uttalandena är i kraft oberoende av valperiod, ända tills de åtgärder som krävs i uttalandena har slutförts i sin helhet.

Ändringarna i penningtvättsdirektivet och tröskeln för att registrera uppgifter om verkliga förmånstagare

RP 228/2016 rd — RSv 57/2017 rd Förvaltningsutskottet

> Riksdagen förutsätter att regeringen i samband med genomförandet av ändringarna i det fjärde penningtvättsdirektivet bedömer om tröskeln för att registrera uppgifter om verkliga förmånstagare ligger på en nivå som, också med beaktande av syftet med dessa uppgifter, säkerställer att bestämmelserna inte lätt kan kringgås.

Riksdagens uttalande anknyter till 1 kap. 5 § i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017), där begreppet verkliga förmånstagare i sammanslutningar definieras. En sammanslutning ska i handelsregistret registrera omfattningen av verkliga förmånstagares innehav enligt det gränsvärde som anges i definitionen. Vid behandlingen av ärendet har det ansetts ändamålsenligt att fastställa registreringsgränsen till den miniminivå som förutsätts i det fjärde penningtvättsdirektivet. Den 30 maj 2018 antogs ett femte penningtvättsdirektiv. Med anledning av det har regeringen för avsikt att lämna riksdagen en proposition under vecka 40 eller 41 hösten 2018.

Utskottet anser att uttalandet fortfarande behövs.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottet föreslår

> *att revisionsutskottet beaktar det som sägs ovan.*

Utlåtande FvUU 22/2018 rd

Helsingfors 14.9.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juho Eerola saf
vice ordförande Timo V. Korhonen cent
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Pertti Hakanen cent
medlem Sirpa Paatero medlem
medlem Olli-Poika Parviainen gröna
medlem Juha Pylväs cent
medlem Veera Ruoho saml
medlem Joona Räsänen sd
medlem Matti Semi vänst
medlem Mari-Leena Talvitie saml
ersättare Ulla Parviainen cent
ersättare Antti Rantakangas cent
ersättare Kari Tolvanen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.